

राज्यातील नवबौद्ध समुदायास बौद्ध समाजाप्रमाणे
अल्पसंख्याक विकास विभागाच्या सर्व सुविधा /
योजनांचा लाभ अनुज्ञेय असल्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
अल्पसंख्याक विकास विभाग,
शासन परिपत्रक क्रमांक: अशैसं-२०१७/प्र.क्र. १६३ /का-५
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक- २८ सप्टेंबर, २०१७

वाचा:-

- १) शासन परिपत्रक, शालेय शिक्षण व सामाजिक न्याय विभाग, दि.०६.०७.१९६०
- २) शासन परिपत्रक शिक्षण व समाज कल्याण विभाग क्र. सी.बी.सी.-१४६२/एम,
दि.०१.१०.१९६२
- ३) भारतीय संविधान (अनुसूचित जाती) आदेश (सुधारणा) कायदा, क्र. १५/१९९०,
दि.०३.०६.१९९०
- ४) शासन अधिसूचना, सामान्य प्रशासन विभाग क्र. राअआ-२००५/८९/
प्र.क्र.१९/२००५/३५, दि. ०९.१०. २००६
- ५) शासन अधिसूचना, अल्पसंख्याक विकास विभाग क्र.विकाक-२०१५/प्र.क्र.१७७/का-९,
दि. ०२.०७. २०१६
- ६) विभागीय आयुक्त नागपूर यांचे पत्र क्रमांक-नपाप्र १९(नि)/कावि-५८/२०१७,
दि.१८ .०५. २०१७

प्रस्तावना:-

राज्यातील मुस्लीम, ख्रिश्चन, बौद्ध, शिख, पारशी व जैन या धार्मिक समुदायास उपरोक्त संदर्भीय अ.क्र. (४) येथील अधिसूचनेअन्वये अल्पसंख्याक समुदाय म्हणून घोषित करण्यात आले आहे. ज्यु या धार्मिक समुदायास अ.क्र. (५) येथील अधिसूचनेअन्वये अल्पसंख्याक समुदाय म्हणून घोषित करण्यात आले आहे.

२. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या दि.१४ ऑक्टोबर १९५६ च्या बौद्ध धर्मात धर्मांतरणानंतर, महाराष्ट्र शासनाने, पूर्वीच्या अनुसूचित जातीच्या असलेल्या त्यांच्या अनुयायांनी बौद्ध धर्म स्विकारल्याने, कायदानुसार त्यांना अनुसूचित जातीच्या सवलती देता येत नसल्याने, त्यांना महाराष्ट्र राज्यात अनुसूचित जातीच्या सवलती संदर्भीय अ.क्र. (१) अन्वये सन १९६० पासून दिलेल्या आहेत. त्याचप्रकारे संदर्भीय अ.क्र. (२) अन्वये अनुसूचित जातीतून बौद्ध धर्मात धर्मांतरितांना नवबौद्ध असे संबोधीले आहे व शासकीय अभिलेखात त्यांचा अजूनही नवबौद्ध असा उल्लेख केला जातो. सन १९९० मध्ये केंद्र शासनाने अनुसूचित जाती मधील व्यक्ती बौद्ध धर्मात धर्मांतरित झाल्यास त्यांना अनुसूचित जातीचे लाभ मिळण्याचे दृष्टीने अधिसूचना संदर्भीय अ.क्र. (३) अन्वये निर्गमित केली आहे. त्यामुळे नवबौद्ध असलेल्या डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या अनुयायांना बौद्ध धर्म आचरण करीत असताना अनुसूचित जातीस असलेले लाभ कायदेशीररित्या प्राप्त करून घेता येतात. नवबौद्धांचा बौद्ध धर्मीयांमध्ये समावेश होतो किंवा कसे व त्यांना अल्पसंख्याक दर्जा द्यावा किंवा कसे, याविषयी उपरोक्त अ.क्र. ६ येथील पत्रान्वये विभागीय आयुक्त, नागपूर विभाग नागपूर यांनी त्याविषयी शासनाचे मार्गदर्शन मागविले आहे. यास अनुसरून पुढीलप्रमाणे सूचना निर्गमित करण्यात येत आहेत.

परिपत्रक:-

दि. १४ ऑक्टोबर १९५६ रोजी डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांनी नागपूर येथे धर्मांतर करून बौद्ध धर्माचा स्विकार केला, त्याचबरोबर त्यांच्या बहुसंख्य अनुयायांनीसुद्धा बौद्ध धर्माचा स्विकार केला. या बौद्ध धर्म स्विकारलेल्या त्यांच्या अनुयायांना, अनुसूचित जातीचे लाभ देण्याकरीता महाराष्ट्र शासनाने नवबौद्ध संबोधून अनुसूचित जातीचे कायदेशीर लाभ महाराष्ट्र राज्यात दिलेले आहेत.

बौद्ध धर्मातील कोणत्याही व्यक्तीस सन १९९० पर्यंत कायदेशिररित्या अनुसूचित जातीचे लाभ केंद्र शासन देत नसल्यामुळे महाराष्ट्र शासनाने नवबौद्ध असे संबोधून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या बौद्ध धर्म स्विकारलेल्या महाराष्ट्रातील अनुयायांना अनुसूचित जातीचे लाभ दिलेले आहेत. त्यामुळे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे अनुयायी असलेल्या धर्मातरीत बौद्धांना अनुसूचित जातीचे लाभ देण्यासाठी “ नवबौद्ध ” ही संज्ञा वापरलेली आहे. धर्माने ते खऱ्या अर्थाने बौद्धच आहेत. म्हणून महाराष्ट्रातील नवबौद्धांना कायदेशिररित्या बौद्ध म्हणून समजणे अनिवार्य आहे व त्यांना बौद्ध अल्पसंख्याक म्हणून सन १९५६ पासून कायदेशिर दर्जा आपोआपच प्राप्त झालेला आहे. असे असल्याने, ते अल्पसंख्याक समुदायासाठी राबविण्यात येत असलेल्या योजनांचा लाभ घेण्यास कायदेशिररित्या पात्र आहेत.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०१७०९२८१६११३४९८१४ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने,

(श्याम तागडे)

प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपालांचे सचिव,
२. सर्व मंत्रालयीन विभाग,
३. विभागीय आयुक्त (सर्व),
४. जिल्हाधिकारी (सर्व),
५. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हापरिषद (सर्व)
६. संचालक, अल्पसंख्याक व प्रौढ शिक्षण, पुणे
७. जिल्हा शिक्षण अधिकारी (प्राथमिक), शिक्षण विभाग, जिल्हा परिषद (सर्व)
८. जिल्हा शिक्षण अधिकारी (माध्यमिक), शिक्षण विभाग, जिल्हा परिषद (सर्व)
९. जिल्हा शिक्षण अधिकारी (निरंतर शिक्षण), शिक्षण विभाग, जिल्हा परिषद (सर्व)
१०. निवडनस्ती का. ५